

E V A N G E L I K U S E G Y H Á Z É S I S K O L A .

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

M E G J E L E N H E T E N K É N T E G Y S Z E R .

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

T R S Z T Y É N S Z K Y F E R E N C Z .**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A papi fizetés minimuma. (Fényes Lajos.) — Tanítók a zsinaton. (Vége.) (Raffay Sándor.) — Irodalom. — Belföld. — Vegyesek. — Hirdetés.

A papi fizetés minimuma.

Zelenka Pál püspök úr zsinati „igénytelen javaslat“-ban a papi fizetés minimumát kétféle mértékben javasolja, ú. m. a városi pap fizetésének minimumát 1000 frtra — s a falusi papét 800 frtra tervezi. Minthogy pedig a zsinati pénzügyi bizottság egyik tisztelt tagja, ezen becses lapok útján, a papi fizetés minimumát ezen bizottság által szintén 800 frtban jelzi megállapítandónak: valószínűnek látszik, hogy azt a zsinat is így fogja elfogadni.

Hát biz ez nagy szegénységi bizonyítvány lenne — a protestáns egyetemes egyház részéről.

Hát miért nem legalább is 1200 frt az a minimum? Mert hogy ha az a pap garszón életre volna kárhóztatva, mint más felekezeteknél; vagy, hogy ha megvolna a promotio fokozatos rendszere minálunk: — akkor hagyján! — első jövedelemnek megjárna a 800 frt is, azon biztos reményben, hogy a fizetés, promotio útján, időközönként emelkedni fog, mint az minden életpályánál fennáll, kivéven egyes-egyedül a protestáns egyház tisztviselőit: a papokat és tanítókat.

A 800 frtos minimumra is alig vagyunk képesek a közalapot megteremtteni — az a szokásos válasz — mert nagyon sok az apró egyház s ezek csekély fizetésű papja.

Tehát, commassáljuk az egyházakat! szól az „igénytelen javaslat.“

Hadd álljon itt, pars pro toto, Nógrádmegye. Itt 46 anyagyülekezet van, ugyanannyi pappal. Az anyagyülekezetek egyharmad részben $\frac{1}{2}$, sőt $\frac{1}{4}$ óránnyira fekszenek egymáshoz s ugyanily arányban nyomorognak a papok, mind annak daczára, hogy a hivek áldozatképessége a maximumra van felszigázva.

Turicska az ő 220 lelkével, mint anyagyülekezet pl. Szinobányához gyalog $\frac{1}{4}$ óránnyira fekszik. Mi nek ott külön pap? — csatolni kell Mlágó 248

lélekből álló filiájával Szinobányához s lesz ott egy 1208 léleklétszámból álló erős egyház, egy tisztességes fizetésű pappal. Vagy Ozdin az ő 384 lelkével bizvást csatolható Bisztricskával együtt Málnapatakához. Cseh-Brézó csatolható Poltárhoz; Polichnó Buda-lehotához vagy megfordítva, mint azelőtt volt. Tiszovnyikhoz csatolandók Turopolya összes filiái, már földrajzi helyzetüknél fogva is; Nagy-Lam Turopolyához; Kürtös Lesthez; F.-Sztregova A.-Sztregovához; Závada N.-Libercséhez; Luczin Sámsonházához; A.-Bodony Bánkhoz; F.-Petény Agárdhoz; Dengeleg Szirákhöz, úgy, mint azelőtt volt stb. stb.

Ezen változtatások természetesen csak akkor volnának effectuálhatók, midőn az illető lelkészi állomások üresedésben vannak.

S a mi áll itt Nógrádmegyéről, az állhat az egész ország protestáns területéről.

Hahogy azonban a minimum végképen nem volna fölemelhető 1200 frtra, úgy maradjon meg az „igénytelen javaslat“ ezer frtja; azonban nem téve különbséget városi és falusi pap között. Mert téves azon nézet, hogy a falusi élet olcsóbb mint a városi, akkor, midőn mind a kettőnek tisztán készpénzből kell élnie. Sőt minden valószínűség szerint drágább lesz a falusi a városinál.

Hogy ezen állításomat illusztráljam, ki kell terjeszkednem az élet legapróbb részleteire.

Liszt, zsiradék, speczerei stb. falun vagy nem kapható, vagy ha igen, ros és drága; tehát fuvarost kell fogadni s városba menni ezek bevásárlására évente gyakrabban; míg a városi pap mindezeket otthon kényelmesen, minden külön költség nélkül megteheti.

A ruházat dolgában felhozzák, hogy a városi papnak tisztességesebben kell öltözködni, mint a falusinak, mert az folyton oly társadalmi körökkel érintkezik, melyek megkívánják az ily öltözködést. Hogy a városi papnak már ez oknál fogva is tisztességesen kell öltözködni, az kétséget nem szenved;

azonban nem kevésbé így kell ruházkodnia a falusi papnak is, az is érintkezik művelt körökkel, tesz maga s családja látogatásokat s látogatják őt. Amde míg a városi pap, ha nem akar fáradni szabójához, elhivatja őt magához s az neki házba viszi kész öltönyeit; addig a falusi papnak be kell mennie drága fuvarossal a városba, hogy azt ott megrendelje és ismét érte is kell fáradnia.

Amde, míg városban a ruha kimélhető s ez okból az tovább is eltarthat, addig falun a pap, egy-egy filiájáról visszatérve, sokszor porban, esőben, hózivatarban, sárban, lucskosan kerül haza, tönkre téve ruháját, rá van szorulva azt gyakrabban újjal cserélni fel.

Orvos, gyógyszertár helyben van annak, ennek az sincs.

Könyvtárak, újságok városi társas élet útján sokkal könnyebben hozzá férhetők, mint a falusi izolált helyzetben.

Sőt jux-képen megtörtént velem az is, hogy midőn a szomszédasszonyomnak 30 krt kínáltam csirkéinek darabjáért, nem adta ide, hanem bevitte a városba s ott eladta 20 krjával darabját, épen az én városi collegámnak.

Bocsánatot kérek, hogy az élet ezen legapróbb részleteit felhozom; de fel kellett azokat hoznom, mert be kellett bizonyítanom ama nézet indokolatlanságát, mintha a falusi élet olcsóbb volna a városinál, akkor, midőn mindkettőnek készpénzből kell élnie.

Különbséget tenne a városi s falusi élet közt a lakás dolga; azonban az itt, ez esetről, tekintetbe nem jöhet, mert azt a papok természetben kapják.

Ha tehát van minimum, legyen az a városi és a falusi papra nézve egyenlő.

Hogy azonban a falusi pap helyzetén könnyítve legyen, meg kell hagyni neki a papi telket, még pedig annak tiszta jövedelme értékében s ez így jövedelmébe beszámítandó. Így az ő háztartásán könnyítve lesz, nem lévén kényszerülve minden egyes élelmi cikket városból, külön nagy költséggel, beszerezni.

Summa summarum: Ezer forint minimum állapítandó meg, a papi telek tiszta jövedelme értékében való beszámításával.

Fényes Lajos.

Tanítók a zsinaton.

(Vége.)

A sok év megfigyelésén és igen sokszor közvetlen gyakorlatán alapuló tapasztalat; az idevágó intézkedésekben nyilvánuló vele való foglalkozás; maga ez ügy iránti hivatásos érdeklődés és az általános magasabb fokú műveltség a zsinaton részt vevő egyházi — sőt a legtöbb világi — férfiakat képesíti arra, hogy a tanügygyel foglalkozzanak. A „saját-szerű ügyesség“ ide nem szükséges, mert a nevelésnek és tanításnak általános elveit a nem tanító ember

is értheti, sőt minden művelt embernek értenie is kell, a törvények hozásánál pedig sem minucziósus sem módszertani kérdésekkel nem foglalkoznak.

S különben is, ha ezen alaptalan vádaskodást, hogy a theológiát végzett ember s általán a lelkészi kar fiatalabb része a népnevelés ügyében nem jártas s nem képes a tanító működését megítélni, fölteszszük is (de már meg nem engedhetjük): ez a megszegyenítő vád nem érheti a zsinaton részt vevő, tapasztalatokban gazdag s a népnevelés ügyében mindenestre jártas öregebb papságot.

De hivatal szerinti tanítók által is képviselve van a nevelésügy. Vagy talán a közép és felső intézetek tanárainak ebbeli képzettségét és szakértelmét is kétségbevonják? s csakis a néptanítók volnának a népnevelés ügyének egyedüli apostolai? Szomorú volna!

Avagy talán csak a személyes jelenlét az egyetemes cél? Nem mondom, hogy nincs joguk hozzá, azt sem, hogy érdemtelenek rá, mert teljes tisztelettel hajlom meg mindenkor a jó tanítók előtt, csak nem tartom az ő beválasztásukat szükségesnek. Nem már csak azért sem, mert a tanítóknak fontos és áldott munkaköre nem foglalhatja magában a törvényalkotás munkáját is.

De mondjuk, hogy a tanítók is beválasztatnak. Nem tudom, hogy terveznék azt a kérdés fölvetői, de mondjuk, hogy kerületenként bemenne két tanító. Hát akkor már mentve volna a haza, meg a nevelésügy?

Hanem ebből esetleg némi félszepség is származhatnék. Avagy nem félszepség volna-e az, hogy a mikor jeles, tekintélyes papi és tanári személyek kimaradnak a zsinatból, akkor esetleg épen ez érdemes, jeles embereknek a tanítói — kik azért szintén lehetnek igen nagy becsülésre méltó férfiak — mint zsinati tagok hozzanak nekik törvényt. Ebből már csakugyan nem következhetnék más, mint a papi tekintély lerontása vagy legalább is nagy csökkentése nemcsak a tanítók, hanem az egyház szemében is.

No meg aztán a lelkész mégis csak könnyebben elhagyhatja gyülekezetét, kivált ha káplánja is van, de egy tanító hogyan hagyhatja a zsinat tartamára paragon kallódni azokat, kiknek ügyét olyan nagyon a szíven viseli? Neki már bajosabb kiségitőt állítani. De mondjuk, hogy állítanak. Ki, az egyház? Legtöbbnyire nincs olyan helyzetben. Hát a tanító? Hiszen épen az a panasz, hogy magát is alig tartja fenn. Vagy talán maga a lelkész vegye át addig az iskola vezetését? De hiszen az nem ért a tanításhoz, sőt még arra sem illetékes, hogy a nevelés ügyébe beleszóljon!

Mindenképen szomorú jelenségnek tartom e mozgalmat különösen a bizalom szempontjából.

Burián úr szerint nem lehet a tanítóknak bizalma lelkészeik, espereseik, püspökeik s egyházunk egyéb, kormányzásra hivatott férfiainak iránt, mert azok őket ismerni sem akarják. Elkéseredett és igaztalan állítás. Nagyon elismerik mindig és minden téren a jó tanító

érdemeit, de azért ebből még nem következik, hogy a lelkész talán átadja az egyházban az őt megillető elnöki székét a tanítójának vagy lemondjon javára az őt megillető jogokról s elismerje vele szemben, hogy nem ért a nevelés ügyéhez s nem illetékes abba beleszólni. Az önértet nemessé teszi az embert s a haladásnak bizonyos fokig föltétele, mozgatója, de túlvive csömörletes és igaztalan állításokra és követelésekre ragadja az embert.

Mindentütt, minden téren szükséges bizonyos rendnek megállapítása és fenntartása, habár az néha vélt érdekeket sért is. Az egyházalkotmány, mely az egyház minden tisztviselőjének hatáskörét, jogait és kötelességeit megszabja, századok komoly, érett munkája, melyet respectálni s míg csak a körülmények és magának az egyháznak érdekei komolyan nem követelik, könnyelműen megbolygatni nem szabad, de nem is tanácsos. Mert hiszen így lassankint felbomlik a rend s fejtelenség és zűrzavar áll be. A tanítók zsinatolását pedig nincs kényszerítő körülmény, mely engedhetlenül szükségessé tenné.

S ez a rend kedvéért fennálló fokozatosság a fokozatos jogkörrel, nem ellenkezik a protestantismus szellemével, mert kell, hogy mindenképp szép rendben legyenek. Az áldásos munkához pedig nem szükséges jogok tömege.

Burián úr azt is megjósolja, hogy „amint az eddigi törvények nem hoztak áldást tanügyünkre, úgy a zsinaton alkotandó törvények sem fognak hozni áldást és hasznot.“ Merész állítás, melynek első részét megczáfolja a történelem, mely azt bizonyítja, hogy a prot. iskolák a reformatio óta mindig a legjobbak közé tartoztak, sőt sokszor vezérszerepet vittek, — pedig a régiebb törvényeket sem néptanítók alkották; a második része meg nagyon is kérdéses és a siker legnagyobb mértékben éppen a megvalósítani hivatott tanítók működésének milyenségétől függ. A jó tanító rossz törvény mellett is lehet jó, tanításának eredménye nem a §§-tól függ.

Bizzanak csak a tanító urak a zsinati atyák bölcsességében s azokban a „saját embereikben, kik — állítólag — őket ismerni nem akarják“, mert ahol a bizalom megszűnik, ahol a tekintélyt lerombolják, ott már el van vetve a revolutio, a felforgatás, a társadalmi megsemmisülés magva.

De hát ugyan mivel is érdemelték meg a zsinati atyák és általában a lelkészek, hogy a tanítók többé nem bízhatnak bennök? S mivel érdemelte meg ezt éppen az evang. lelkészi kar? Mert hiszen a reform. tanítók sem zsinatolnak s jogkörük olyan, mint a mieinké, miért nyugosznak ott mégis az erdők? Talán ők nem viselik szívünkön a népnevelés ügyét? Vagy az ő lelkészeik képesek a népnevelés ügyébe is beleszólni, csak éppen a mieink nem?

Lám a r. kath. atyafiaknál is a papnak iskolafelügyeleti vagy intézkedési jogát sem vonja kétségbe senki. Képzettebbek azok talán, mint a mi lelkészeink? Nem. Hanem van egy nagy előnyük, mely a hierarchikus és általában minden tekintélyen alapuló szervezetnek tulajdonság: hogy respektálják

őket és tudományukat. Én ellene vagyok minden hierarchikus szervezetnek és törekvésnek, de azt a tekintélyt, mely azzal jár, irigylem és a magunk lelkészeinek — kiknek sokkal nemesebb, magasztosabb hivatásuk van, mint amazoknak — megadatni óhajtom és kívánom.

Mondhatnók, hogy aki megérdemli, meg is kapja azt nálunk is. Nem tagadom; szomorú is volna, ha nem úgy volna. De maga a társadalmi és egyházi állás, melyet a lelkészi kar elfoglal, követeli, hogy az egész testület kellő tiszteletben és némileg megkülönböztetett tekintélyben álljon — mert „néptanítóinkat és lelkészeinket tökéletesen egyenjogúnak“ nem tekinthetjük — éppen tanulmányai és állása folytán őt megillető bővebb jogköre s ebben törvényhozói és felügyelői tiszte alapján.

Ez az iskolai felügyelet is nagy szállka a tisztelt cikkírók szemében. Pedig hát csak természetes, hogy egy felügyelő személy legyen az egyházban. Már most vagy megtartjuk a törvény és gyakorlat szentesítette főállító rendet, vagy — a mint most megpendítették — kivesszük az iskolát az egyház, a lelkész felügyelete alól s rábizzuk a tanítókra. Az előbbi esetben a dolog állását ismerjük: józan és észszerű az; a második esetben lesz az egyháznak két, egymástól független köre, talán külön törvényhozói és kormányzó testületek: a lelkészi, mely a szoros értelemben vett egyházi és a tanítói, mely a népnevelés ügyében a másik testület minden befolyásától menten intézkedik. Mert ha teljesen egyenjogú a tanító a pappal, akkor nem is rendelhető alá semmiféle tekintetben, sőt bizonyos körülmények között alárendeltje is lehet, mint pl. az esperesnek vagy a püspöknek a vele egyenjogú paptársa. A lelkészek közt az egyenjogúság daczára is meg van az alá-és felérendeltség éppen az egyház helyes vezetése, boldogulása, léte érdekében: de már az bűn, jogtörés, méltánytalanság, ha a tanító a papjával nem tekintetik egyenlő jogúnak s ha ez a pap még felügyelői tiszteét gyakorolni s fentartani is akarja. Ha így van a dolog, akkor bolond ember az, aki életének java részét az iskolapadok közt mint egy nagy kilátásban lévő semmi, vagy a káplániában, mint fizetésre az öreg bérevel egyenlő önálló közléplény tölti csak azért, hogy évtizedeken át tartott nyomorgás és alamizsnázkodás után deresedő hajjal odáig juthasson, mint 18—20 éves önálló, esetleg már boldog családi életet is élő tanítója.

Ám jó, „sok különféle kötelességet rónak ránk, de joggal élünk nekünk nem szabad“ — panaszolja Burián úr — ha hát úgy van, igenis ki kell terjeszteni a tanítók jogát, mert a tanügy ev. egyházunk egyik legfontosabb ügye, annak vezetői nem lehetnek elégedetlenek, mert azt mindig a munka, az ügy, az eredmény sányli meg. Talán éppen most is ez az oka annak, hogy tanügyünk hanyatlik?! Elég szomorú.

Tudtommal minden egyházmegye gondoskodott iskolai felügyelőkről — „ha ugyan ilyenek léteznek“, mondja Burián úr — az alesperesek vagy kör-

lelkészek személyében. Teljesen jogos és az egyházra nézve minden tekintetben üdvös volna hát, ha ezek mellé a jelesebb tanítók közül néhányat bevásztanának, hogy az iskolákat a felügyelő lelkészekkel együtt járják sorra. — Minden lelkész hivatal szerinti felügyelője ugyan saját iskolának, de mégis jónak látszanék, ha az iskolaszékbe legalább egy tanító is bevételnek, hogy a lelkészszel együtt annál sikeresebben intézhessék az iskolai ügyeket. Azonban, hogy az iskolaszékben minden tanító részt vegyen, azt nem tartanám helyesnek, mert sokszor a saját személyes ügyeikben is kell határozni s megtörténhetnék, hogy több nem tanító tag hiányában maga maradna az elnök a határozathozatalra.

Ily tekintetekben — nem akarom elsorolni, csak e pár példával érinteni a módozatokat — ki lehet és ki kell terjeszteni a tanítók jogait, mert így csak a tanügynek használunk vele, de már a zsinatolást, a lelkészek jogainak megnyirbálását, tekintélyének az egyház és tanügy javára mit sem használó rongálását nem tartom sem cél- sem szükségszerűnek.

Szomorú dolog az, mikor egy családnak tagjai, egy egyháznak tisztviselői szétszaggatják a bizalmat, a szeretet kötelékeit, melyek nemcsak a békés együttélésnek, hanem az áldásos működésnek, a boldogulásnak is egyedüli feltételei. S mindez miért? Sohasem létezett, nem is szükséges jogok követeléséért.

Legyenek nyugodtak a tanító urak: mihelyt az egyház észreveszi, hogy a nevelés ügye elhanyagolt, hogy a lelkészek nem akarnak vagy nem tudnak arról többé a követelményeknek megfelelőleg gondoskodni: maga fogja a tanítókat felszólítani, hogy törvényt alkossanak maguknak.

Hiszem, hogy ez az idő még messze van. Addig pedig legyünk békeségben. *Raffay Sándor.*

IRODALOM.

Csecsetka Sámuel evang. egyházjogtanának utolsó (hetedik) füzeté is elhagyta a sajtót, az előfizetőknek és megrendelőknek pár hét előtt szét lett küldve, s a nagy mű immár teljesen kezünkben van. Szeretnők egyházunk hivatalnokainak s a közügyekben résztvevő mivel evangélikusok figyelmét minél szélesebb körben felhívni e műre, már csak azért is, mert bizonyára ritka és följegyzésre érdemes eset magyar protestáns tudományos irodalmunkban, hogy valaki negyedfél évtized alatt gyűjtött tanulmányának s gazdag tapasztalatainak gyümölcsét a sajátjából fedezett sok százakra rugó költséggel bocsássa a nagy közönség s a tanuló ifjuság használatára, mint az ev. egyházjogtan szerzője. A műről szakszerű bírálatot mondani nem vagyunk hivatottak; de van egy pont, a hol laikus létünkre is teljesen biztosaknak érezzük magunkat, a hol a tudományos vagy gyakorlati kérdésekben eltérő nézetűek is találkoznak, már mielőtt a kritika véleményét hallották volna, s ez az önzetlenül, sőt áldozattal végzett szellemi munkának tisztelete. A mely szerzőt és művét teljes mértékben megilleti. Szerző több mint harmincz év óta működik, előbb a pozsonyi theol. intézetben, jelenleg az egyet. egyház theologiai akademiáján mint az egyházjogtan s egyháztörténet tanára. Hosszú ideig és pedig nehéz viszonyok között az intézetek igazgatását is

vezette; az evang. lelkészi karnak egy nagy része az ő tanítványa volt. Ezen egykori tanítványainak s az egyházi élet több jeles emberének ismételtén kifejezett óhajai adták neki az első indítást arra, hogy egyházjogi kéziratát, mint a mely tudományos gyakorlati irányánál a lelkészeknek s az egyházi élet iránt érdeklődőknek sokszor nyújthat értékes utbaigazítást, kinyomassa. Egy más alkalmi okot szolgáltatott a munka megjelenésére azon mozgalom, a mely pár év előtt a theol. akad. tanári kar s az akadémiai bizottságok kebeléből indult ki s mely a theol. szakoktatást könnyítő s termékenyítő kézikönyvek létesítését célozta. S első pillanatra meggyőz bennünket e munka arról, hogy óriási a haladás azon idő között, midőn a theologus egy a gyakorlat szempontjából oly fontos tárgyat, ily kimerítő, bő forrás idézésekkel ellátott, a tudomány és élet követelményeit szemmel tartó, s typographiailag is szép műből tanulhat, s azon idő között, midőn hibásan és hiányosan leirt s szétronnyolódott füzetekből tanultuk azt. Már azért is melegen üdvözljük a szerzőt mint első s egyedüli magyar egyházjogtanárt, a ki hallgatónak kezébe tudományos kézikönyvet adott, s ezzel az egyet. theol. akadémia oktatásának tekintélyét és színvonalát is kétségtelenül jelentékenyen emelte. A mű egyházunk szerves élete mellett főbb vonásokban feltünteteti a helv. hitvallású evangélikus s a római katolikus egyházak jogviszonyait is. Tárgyalásának alapja mindig történeti; történeti alapon dolgozza fel az egyházi jogtörvényeket tudományos alapon, mindenütt magukra a forrásokra menve vissza, alkalmilag elfogulatlanul megbírálván, s a jelen jogi viszonyokra is alkalmazván azokat. A bevezetés után az első részben az egyházi jogtörvényeknek történeti létesülését s kifejtését, a másodikban az evangélikus egyház alkotmányát, a harmadikban a magyarhoni ág. hitv. ev. egyház kormányzását, a negyedikben az egyház életét tárgyalja, az ötödik részben szól az egyház vagyonáról, végre a függelékben közli a vallásügyi törvények és rendelet hiteles szövegét s a név- és tárgymutatót. Rendkívül vonzó és érdekesek az első részek azon szakaszai, a melyek a magyar ev. egyház jogviszonyait 1792-től napjainkig tárgyalják. A nagy szerző úr munkájának erkölcsi elismerését bizonyos tekintetben már előlegesen megkapta azon felszólításokban, sürgetésekben, a melyekkel volt tanítványai őt művének kiadására kérték. Azonban ez nem elég. Hogy theol. szakoktatásunk értékes segédeszközei gyarapodjanak, hogy tudományos és egyházi életünk mély, egészséges és életképes gyökereket verjen, erre nézve szükséges, hogy az olyan törekvések, mint az ev. egyházjogtan szerzőjéé, egyházunk minél szélesebb köreiből találjanak meleg s önzetlen támogatásra; hisz azok a célok, a melyeket különféle adományok szerint szolgálni kívánnak, édes mindnyájunk legbecesebb közös kincsei; s az eszmény megközelítése a szaktudós fáradhatlan munkájával sem lehetséges, ha nem támogatja azt széles körű érdeklődés s fáradhatlan áldozatkészség. Anyagi jutalomra a magyar prot. theol. irodalom munkása nem igen tarthat számot, de az mindenestre méltányos kívánság, hogy a szerző költsége, a melyből értesülésünk szerint még sok száz forint kint van, megtérüljön.

BELFÖLD.

Bányakerületi segélyegylet.

E lapok f. é. 16. számában „Egy kultag“ foglalkozván a bányakerületi segélyegylet módosítandó alapszabályainak „Tervezet“-ével, egy-két általános futó észrevétel megtétele után annak két új tételét bírálja és helyteleníti: az 1. §. jegyzetét, mely a

tanítók mellőzéséről, s a 12. §-t, mely a más kerületbe átlépő tagok iránt intézkedik.

Miután a jelzett §§. lényegét „javaslat“-omba én is felvettem, de a „tájékoztató bevezetés“-ben azoknak indokolását mellőztem: felhíva érzem magamat, hogy az „Egy kültag“ észrevételeire én is itt nyilatkozzam.

Mindenekelőtt szükségesnek ítélem nyomatékosan hangsúlyozni azt, hogy itt **nyugdíjintézet**ről szó se lehet, hanem csupán kerületi **segélyegyletről**! Amához ennyi taggal szemben sok-sokkal erősebb alap és sokkal nagyobb évi befizetések kellenének s egészen más alapszabály! De meg reflektálva az 1875. XXII. t.-cikkre is és tudva, hogy az a „nyugdíj“ elnevezés már eddig is elégsé van nekünk, jó lesz csak segélyegyletről beszélnünk!

Az „Egy kültag“, midőn kerületi segélyegyletünkbe a tanítók felvételét is kívánja, kétségkívül nem is tetszetősen, hanem humánusan és egyháziisan gondolkozik s oly meleg hangon szól, hogy — ha a dolog mélyére tekintve kénytelenek nem volnánk ellentmondani — szinte jól esnék hallgatásunkkal bona fide beleegyezni.

Ugyde egy ily messze kiható fontos ügynél nem tanácsos csupán az érzelmre hallgatni! Létesült új viszonyok, tények és numerusok szólnak itt!

Az mondatik: „Hát a mi tanítóink meg nem érdemelnék, hogy az **egyház is** bizonyos mértékben gondoskodjék segítségükről...“ Igenis, megérdemlik! De meg is nyerik ám az egyházak segítségét oly mérvben, hogy ha a lelkészek özvegyei és árvái csak annyit is nyernének az egyházaktól: ma már nem egy, hanem sok százezrekkel rendelkeznek kerületi segélyalapunk! Hadd beszéljenek a tények, a numerusok! S már itt kimondom, hogy hálátlan volna egyháza iránt az a tanító, aki bármi más hatalommal kaczerkodik s nem szövődne testtelélekkel azon egyházhoz, a melytől mindennapi kenyérét és nyugdíjának anyagi biztosítását nyeri!

A bányakerületi egyházak ma 554 tanító nyugdíjára évenként 6648 frtot fizetnek; 40 év alatt, kamatos-kamattal számítva (mert ez is oda foly), 775,600 frtot! — Hát a lelkészek nyugdíjára vagy csak özvegyeik s árváik segélyére mit fizetnek?! Hiszen ha ama 6648 frt évi befizetés egyházainktól a mi kerületi segélyegyletünk pénztárába folyna, és legalább csak ugyanannyi a lelkészekért is: ám akkor felállíthatnók az osztó igazság mérlegét s kész volna a lelkész-tanítói kerületi nyugdíjintézet, nem pedig csak egy szerény segélyegylet!!

Azt is mondja az „Egy kültag“, hogy „az állam által nyújtandó nyugdíj nem elégséges a tanítónak...“ Sajnos! De hát a mérhetlenül gyengébb kerületi segélyegylet vajjon mit nyújthat a papnak? Bizony annyit se, sőt felét se, mint amaz a tanítónak.

Azt is mondja az „Egy kültag“, hogy „a ker. segélyalap a kerület tetemes hozzájárú-

lásából gyarapodik.“ Igaz, hogy eddig (és zsinat után?) a kerület az államsegélyből adott évi 600 frtot, dispensatiókból pedig (ezek papi szolgálmányok) befoly circa 500 frt! — Ugyde ismét ne feledjük, hogy ugyanazon kerület az ő egyházgyülekezetei által 6648 forinttal adózik évente a tanítók nyugdíjalapjára!

Ezt a kérdést nem hasogatom tovább, — sőt örömet fejezem ki a felett, hogy ha az egyházak önjószántukból nem tettek semmit: jött az államhatalom s parancsszóval kötelezte az egyházakat, hogy tanítóik nyugdíjára fizessenek! — Hát mi rólunk, papokról, a mi nyugdíjazásunkról melyik hatalom fog gondoskodni?! Pedig hát mi is teszünk némi szolgálatot az egyháznak, hazának és emberiségnek!

De mert a tanítókról legalább már ekként is van gondoskodva, és pedig az egyházak megadóztatása által, annál inkább fájlahatjuk, ha hallanunk kell, hogy midőn a szegény egyházak ily nagy áldozatot tesznek tanítóik jobb jövőjére, mégis volnának közöttük, kik a kegyelet és hála kötelékét éppen most lázítják és tépik.

2) Arra, hogy a kerületünkből más kerület kötelékébe átmenő egyleti tag miért szűnjék meg tagja lenni az egyletnek, igen világos magyarázatot ad maga az egylet törvényes neve: „**Bányakerületi segélyegylet**.“ Hiszen a kit jobb sorsa ebből a kerületből más kerületbe, fényesebb papi állásra hív: szívesen lemondhat az, de le is kell mondania azon utókedvezményekről (hasonló amott is leend számára), a melyeket a bányakerület — tehát nem az egyetem — csak saját kerületi szolgálainak javára adhat és segíyezhet! Ha egy pap 2—3 kerületben is megfordul — ez se példátlan — s minden kerület specificus adományaiban osztozik: kétségkívül megrövidíti a kerület kötelékében maradtakat! Ez pedig nemcsak nem igazságos, de nem is méltányos.

Legvégül arra, hogy „a bányakerületi segélyintézet (alap) Isten különös segítségével mellettt lett **nagygyá!**“ hálásan gondolhatunk ugyan mindnyájan, főként ott, ahol eddig semmi se volt; de hogy 250—300 taggal szemben 100 ezer frtnyi alap még mindig nagyon is **kicsiny**, s ha majd annak minden jövedelme kiosztatik is — a mikor aztán a tőke nem fog ám oly rohamosan emelkedni! mily cseppvíz leszen az a szükség nagy tengeréhez képest: ki ne látná be ezt?!

Gondolkozzunk hát és megfontolva cselekedjünk!

Laukó Károly.

Dr. Králik Lajos ujonnan választott budapesti esperességi felügyelő úr székfoglaló beszéde. Először köszönetet mond a bizalomért, melyet iránta az esperesség egyházgyülekezetei tanusítottak. Mindenképpen érdemetlennek érzi magát reá; azon lesz, hogy kötelességeit híven teljesítse, és erre nézve kéri az esperesség és elnöktársának elnőzését és pártfogását. Az esperességi pénztár javára 300 frtot ajánl fel és a

lelkieket Bachát Dániel főesperesre bízva, kit ezen diszes állásra még nagy emlékü Székácsunk szemelt ki, kijelenti, hogy figyelmét kiválóan az egyházak és iskolák anyagi érdekeire fogja fordítani.

Ezután az esperességi felügyelő felhívja a közgyűlés figyelmét az elkeresztelési ügy jelen állására. Napról-napra erősebb s követelőbb lesz az az áramlat, mely „lelkiismereti kényszernek“ kárhooztatja az elkeresztelési rendeletet és a mely mind hangosabban a rendelet visszavonását, sőt az 1868-iki törvény megváltoztatását követeli. A kormány csak nagyon kivételes esetben hajtja végre rendeletét és úgy látszik majd tétlenkedik majd alkudozik a római pápával, mint a lapok írják, egy „modus vivendi“ létesítése iránt. A katolikus clerus, az alpapság és a főpapok közül is többen, a kormány magatartását gyöngeségnek veszik, bátorságuk egyre nő, mind leplezetlenebbül nyílt ellentállást szerveznek a rendelet ellenében is a lelkiismereti szabadság jelszava alatt az 1868-iki vallástörvény megváltoztatására szervezkednek. Ismeretes e részben az esztergomi érseknek enuntiatuma.

Ezzel a már is nagyra nőtt, lehet mondani kizárólag katolikus áramlattal szemben nekünk állást kell foglalnunk, mert nagy veszedelmeket rejt magában egyházunkra nézve.

Azt hozzák fel az 1868-iki törvény ellenében, hogy sérti a szülők természetes jogát gyermekeik felett. A szülői hatalom természetes folyománya, hogy a gyermek vallását a szüle állapítsa meg. A *sexus-sexum* elve ezt lehetetlené teszi és ennél fogva eltörrendő, helyébe a szülői megállapítás léptetendő.

Az első, a mit erre a kívánságra meglehet jegyezni, az, hogy a katolikus clerus nem volt mindig ebben a nézetben. Az 1790/1: XXVI. törvényezikk alkotásánál első memorandumunkban épen mi protestánsok kívántuk volt, hogy a gyermek vallását a szülők állapítsák meg. De a katolikus főpapoknál a leghevesebb ellenzésre találtunk, a kik akkoriban csak is kizárólag azt a megoldást találták helyesnek, ha a vegyes házasságból született minden gyermek katolikus lesz. Azóta száz esztendő múlt el. Az idők megváltoztak; megváltoztatta a katolikus clerus is álláspontját. De a lefolyt száz év tanúsága biztos utmutatót ad a helyes megoldásra. Ezt a helyes megoldást az 1843/4, és 1868-iki törvények foglalják magukban a *sexus sexum* elvében.

Igaz, hogy a szülők választása mellett fel lehet azt hozni, mikép a gyermeknek létet a szüle ad; a szüle tartja el, neveli fel; életpályát a gyermek számára a szüle választ. Ha a szüle szabadon intézi gyermeke sorsát, arra is fel kell jogosítva lenni, hogy vallását ő állapítsa meg.

Azonban a mi magyar viszonyaink között ez a szabad megállapítás nem érvényesülhet nagy megrázkódtatások nélkül és az élet és történet tanúsága szerint alkalmas arra, hogy a családok nyugalomát, a felekezetek közti békét felzavarja és ezért azt törvénybe igtatni nem lehet. A szülei hatalmat a közjó érdekében meg kell szorítani. A mint az állam nem bízhatja a szüle tetszésére, hogy akarja e gyermekét a népnevelés áldásaiban részesíteni, akarja-e a hímlő veszedelme ellen megóvni, akarja-e katonának ideadni, azonképen a családok és felekezetek nyugalma és békéje érdekében ki kell venni kezökből a gyermek vallásának megállapítását.

Mert mi fogna történni, ha a szülők egyezkedésétől függne a vallás megállapítása? Az, hogy a legtöbb vegyes házasság már megkötésének küszöbén megmérgeztetnék a felekezeti türelmetlenség, fennhéjzás, a kölcsönös hittérítések mérgével. A dolog természetében fekszik, hogy mindegyik házastárs ragaszkodik a maga vallásához és hogy hittérítőnek állana be házastársával szemben. Hogy ezek a hittérítések a legkritkább esetben az igaz hit erejével hatnának, az nyilvánvaló. Világi tekintetek, anyagi előnyök, a gyóntató szék rémitései döntenének, és semmikép sem örvendetes az a helyzet, a mely a szabad egyezkedés uralma alatt a házastársak között beállana. Megesnék bizonyára nem egyszer, hogy! sok jegyes házasságra sem lépne. Ha pedig a házasság mégis létrejönne, az rendszerint az egyik fél hitének magalázásával történnek és ezen felül egy csomó oly complicatiót idézne elő, mely majd bizontalanságban hagyná a gyermek vallását, majd civódásokra, egyenetlenségekre vezetne. Számtalanszor megtörténnék, hogy a házasság a házasság kötésekora a gyermek vallása iránt nem rendelkeznenek vagy csak élő szóval állapodnának meg, a mely megállapodást aztán az egyik vagy másik elfeledné, letagadná. Előállana az a szomorú eset, hogy a házastársak pereket volnának kénytelenek a gyermek vallása iránti egyezés kiderítése iránt folytatni. Minden gyermek születésénél, de már a viseléséje ideje alatt újra meg újra felmerülnének a controversiák.

Ilyen állapotokat nem csak egyházi, hanem humanitási szempontból sem lehet kívánatosoknak tartani. A törvényhozónak arra kell törekedni, hogy a házasságok szaporodjanak és hogy mentől kevesebb akadály legyen a lelkek párosodásának, mentől kevesebb egyenetlenség a házastársak között. Ha a szülők kezéből kivétetik a vallás választása és ha azt — a szülők áttérésétől eltekintve — változhatlanul maga az állam állapítja meg, nem lesz a szülőknek okuk és módjuk a gyermek vallása feletti civódásra, kevesebb lesz egy, rendszerint nagyon érzékeny kérdésben, köztük az összekoczkodás és több a kilátás és remény arra, hogy a szülők szülői gondoskodásukat gyermekük szellemi és anyagi jólétének előmozdítására fogják fordítani. A házastársak békéje és a család nyugalma volt az az egyik tekintet, mely elődeinket már száz évvel azelőtt az 1790/1-iki országgyűlésen arra indította, hogy elhagyják az első memorandumunkban követelt szabad szülői megállapítást és hogy második memorandumunkban a *sexus sexum* elvét kívántak törvénybe igtatni. Ehhez az elvhez száz éve ragaszkodunk és a családi élet nyugalma és békéje érdekében nem engedhetjük meg, hogy a mi ötven éves küzdelem után az 1843/4-iki, majd az 1868-iki törvényekben kimondatott, a mi áldásosnak bizonyult és már átment az ország erkölcsös és vallásos meggyőződésébe, az most egy túlbuzgó felekezeti izgatásnak áldozatul essék.

Valóságos üszköt vetne a *sexus sexum* elvtől és a szülői vallásválasztás behozatala a már fennálló házasságba. Az országban minden huszadik házasság vegyes házasság. Mindezekben eddig a *sexus sexum* elve uralkodott. A szülői megállapítással a már esetleg évtizedek óta vallásos civódástól menten fennállott házasságokban is megindulna a vallásos békétlenség, a szerződéses csinalás a gyermek vallása felett, az egyenetlenség. Bizony nem lélekemelő és az ország nyugalomát előmozdító egy állapot! Arról nem is

szólva, mily bántó volna az egyenlőtlenség a régi és az új törvény uralma alatt született gyermekek között és mennyire megingatná a nép, a katolikus és lutheránus nép és a gyermekek vallásos meggyőződését vallásban beállott változandóság a vallásban melynek öröknek és változatlannak kellene lenni.

De ha már a családi békére való tekintet kizárja a *sexus sexum* eltörését, még inkább kizárja azt a felekezetek között fentartandó béke és nyugalom tekintete. Elég e részben egyházunk történetére visszatekinteni! Mennyi idő ment veszendőbe, melyet, ha nem kellett volna a támadások ellen védekeznünk, áldáshozóan hasznosíthatunk volna egyházunk, az ország érdekében.

Minden egyház fenn akarja tartani hívei számát; ragaszkodik a meglevő és születendő minden lélekhez, feljajdul, ha egy gyermek elkereszteltetik. Minálunk a status quohoz való ragaszkodás kiválóan fontos, mert egyházunk szegény, azt a hívők áldozatkészsége tartja fenn. Ha gyermekeink következetesen elkereszteltetnek, a mint az fájdalom egyik másik katolikus püspök székhelyén történik, maholnap nem lesz, a ki a protestáns iskolát, egyházat fenntartsa; subsistentia hiányában be kellene helyenként zárunk templomainkat, iskoláinkat.

Ha a törvény a szülőkre bizza a vallás megállapítását, az fogna a felekezetek között ismétlődni, a mit a házastársaknál láttunk. Hittérítéseket és lélekvadászkat lát-nánk mindennap. A gyóntató szék, a katolikus egyház erős hierarchicus szervezete, nagy vagyona és hatalma, mely jutalmazni tud, érvényesülne egyházunk ellen és bizony nem lélekemelő és az ország dolgát előbbre vivő versengés és elkeseredés volna az, mely az egyházak békéjét felzavarná.

Tetézi a bajt, hogy a felekezeti türelmetlenség fel-szítása mellett még mindig megmaradnának az — elkeresz-telések. Ha ma a kath. clerus nem tartja tiszteletben az országos törvényt, melyet a Király ó Fensége szentesített, hogy fogná a jövőben tiszteletben tartani a szülők meg-állapodását, esetleg egy szegény paraszt házaspárnak a házasság kötéskor kijelentett akarátát: A jövőben csak-ugy, sőt fokozottabb mérvben megvolnának az elkeresz-telések a szülők közös megállapodása ellen, a mint eddig megvoltak a *sexus sexum* törvénye ellen. A ki az idevágó kánonjogi tanításokat, pápai brévéket ismeri, annak ez iránt semmi kételye sem lehet. Az eredmény tehát az volna, hogy az 1868-iki törvény eltörlésével semmit sem nyernénk. Az elkeresztelések megmaradnának, és a keserű-ség a kedélyekben nagyobb volna mint ma.

A felekezeti surlódásoknak és elkeseredésnek meg van az az átka, hogy elvonják az elméket és kedélyeket a hasznos hajtó produktív munkától, megakasztják az ország törvényhozását a culturalis és tanügyi haladásban. Már az eddigi izgatásnak meg volt az a szomorú hatása, hogy az ország törvényhozása nem igen mer oly feladatok meg-oldásába fogni, a melyek a katolikus főpapság előtt nem kedvesek.

És minthogy az 1868-iki törvény eltörlésére vonatkozó izgatás az első támadás, mely az ország törvényhozása és kormánya, egyházunk jogai ellen intéztetik, és belát-batatlant, mi fog történni, ha ezen első támadás vissza nem utasítatik, ennél fogva a principiis obsta tanítását tartva

szem előtt, időszerűnek tartom, ha a t. közgyűlés azon meggyőződésének adna kifejezést, hogy az ország és a családok nyugalma érdekében az 1868-iki törvénynek *sexus sexum* elve változatlanul fentartandó és a törvény végrehajtására kibocsátott elkeresztelés rendelet végre-hajthatandó.

A közgyűlés, mint már említettük is volt, — oz-tatlan helyesléssel fogadta az esperességi felügyelő ezen előterjesztését, és azt magáévá tette egyuttal annak a kerülethez való felterjesztését határozta el.

Selmeczbánya. Jobb későn, mint soha. Ezt tartva szem előtt, hetekkel bár a megtartott beszámoló közgyűlés után, közlöm a helybeli ev. nőegylet mult évi működésére vonatkozó főbb adatokat. A mind össze 175 tagból álló lelkes kicsiny sereg gyámoltott a mult év folyamán 21 özvegyet, 7 fiút és 4 leányt még pedig 846 frt 37 krral; 19 iskolásért fizette a tanpénzt s ellátta őket a szükséges tan-szerekkel.

Ugyanezen egylet érezte 16 fiúval, 15 leánynyal, 5 özvegy nővel s 1 elaggott férfival a karácsonyi ünnepek családi boldogságát gazdag adományában, melyek értéke meghaladott több száz forintot.

S hogy mindezekben Istennek s embernek tetsző munkát végzett, arról ékesen s meghatóan beszél azon áldás, melyben ismételve részesült.

A „kérő posta“ melyet ismerősök s hittestvérek na-gyobb köréhez kibocsátott, nem tért vissza üres kézzel, hanem 950 frttal gyarapította vagyonát. Egy evang. szel-lemtől áthatott emberbarát pedig, megbold. Ollik Pál volt ügyvéd, megemlékezett végrendekezésében 1450 frttal az egyletről. Valamit meg is takarított évi bevételeiből, úgy hogy vagyona a mult év folyamán 2057 frt 73 krral gy-a-rapodott, mely ez idő szerint teszen 15731 frt 85 krt. Működési szűkebb keretéből kilépve gyámoltott néhány segélykereső egyházat is s úgy a központi árvaházban megjelenik segélyző filléreivel, mint a „jó szív“ egyesület működésében is van némi része.

Az előadó elnök hálásan emlékezik meg jóságos Iste-nünk áldásáról s kérve kérte azt a jövőben is az ő segé-lyével kifejtendő munkásságához. Ehhez, nem tehetünk másképpen, reámondjuk a szívből fakadó Ament.

H. V.

VEGYESEK.

— Kormányképviselők az ág. hitv. ev. főiskolák éret-ségi vizsgálatain. 1. A dunáninneni egyházkerületben: a pozsonyi főgymnásiumhoz Hörk József eperjesi theologiai intézeti igazgatót. 2. A dunántúli egyházkerü-letben: a soproni főgymnásiumnak dr. Horváth Ödön eperjesi jogakadémiai tanárt. 3. A bányai egyházkerületben: A budapesti főgymnásiumhoz dr. Gömörly Oszkár vallás és közoktatásügyi miniszteri tanácsost, a szar-vasi főgymnásiumhoz Kovács Albert országgyűlési képviselőt, a selmeczbányai főgymnásiumhoz dr. Heinrich Gusztáv budapesti egyetemi tanárt. 4. A tiszai egyházkerületben: az iglói főgymnásiumhoz Schneller István a pozsonyi theologia akadémia igaz-gatóját, a késmárki főgymnásiumhoz dr. Ilosvay Lajos műegyetemi tanárt, a rozsnói és nyíregy-házai főgymnásiumokhoz dr. Fröhlich Izidor buda-

pesti egyetemi tanárt, az eperjesi főgymnásiumhoz dr. Scholtz Ágost budapesti egyetemi tanárt, a rimaszombati egyesült protestáns főgymnásiumhoz dr. Lánczy Gyula budapesti egyetemi tanárt.

— Az ev. egyházjogtanra fizettek a szerző úrnál: Főtisztelendő Sárkány S. püspök úr 5.00, Nagytiszt. Lauko K. lelkész úr 2.10, Mrva György 2.10, Paulinyi S. 2.10, Holuby Adolf 1.00, Povázsay György segédlelkész 6.60 kr. — Hatvan krajczárjával fizettek a következő lelkész urak Nagyt. Doleschall Sándor, Farkas Géza, Török József, Tóth Sándor, Horváth János, Kliment Lajos, Rozsa János, Poszvék Sándor, Czinkoczký Márton, Brózik Titus.

A munka im már teljesen megjelent s három kötet 9.60 kr.-ért megrendelhető vagy a szerzőnél, vagy a theol. Szakkönyvtár pénztárosnál Pukánszky Béla theol. Akad. tanárnál Pozsonyban.

— Néhai Palásty Gábor hernád-vecsei lelkész özvegye és árvái részére ujabban adakozott: 92. Bauer Adolf 1 forintot. Hozzáadva a 15. számban kimutatott 234 frt 51 krhoz eddigi gyűjtésünk: 235 frt 51 kr.

— Az árvamegyei inségesek javára gyűjtött: Kis-Semlak 19 frt 20 krt, Temes-Buttyin 10 frt 52 krt, összesen 29 frt 72 krt. Ez összeg az árvai esp. hivatalhoz küldetett.

— Nagylelkű gyülekezeti felügyelő. Vadosfa anyagyülekezet egyik filiája Kisfalud, már évek óta tervezgeti egy új iskolának építését a régi, rozzant iskola helyébe. A hívek régi óhaja most már csakugyan teljesülni fog. Ugyanis a község legkiemelkedettebb s legszebb pontján a közel multban eladóra került egy — még meglehetősen jó karban levő ház, tágas udvarral s nagy kiterjedésű kerttel. A gyülekezet ügybuzgó felügyelője dr. Ajkay Béla ur, azonnal megragadta a kedvező alkalmat s arra buzdította a híveket, hogy adják el a község legegésztelenebb helyen levő eddigi tanítólakot s iskolát, az eladóra került házat vegyék meg, ezt alakítsák át tanítólaknak vele kapcsolatban pedig építsenek egy olyan iskolát, mely egyszersmind imaházul is szolgálhat. A hívek — különben is határtalan bizalommal és tisztelettel viseltetvén derék felügyelőjük iránt — javaslatát — mondhatni — egyhangúlag — elfogadták, mire a nemeslelkű felügyelő ismét azt az ajánlatot tette, hogy az építkezéshez ő maga 1050 frttal fog hozzá járulni. Valóban ritka példája ez az áldozatkészségnek, de dr. Ajkay Béla úrnál, — ki egyháza felvirágoztatásában találja legfőbb boldogságát — ily nemes áldozatkészséggel már többször is volt alkalmunk találkozni. Hatni, alkotni, gyarapítani iparkodik ő szüntelen és pedig nem szóval csupán, hanem főképen cselekedettel; akármit indítványoz ő gyülekezetében, az indítvány keresztülvitelére rendessen maga hozza meg az első áldozatot. Nagylelkűségének, nemes áldozatkészségének valóban meghatározható s feltűnő jelét adta a buzgó vallásos férfiú azzal is, hogy a 1890/1 26. t. cz. megalkotásának százados évfordulója alkalmával mult évi május hó 3án — a mellett, hogy szép összeggel járult a Leopoldiánium gyarapításához — a nagy esemény emlékére gyülekezetében is 300 frt. alapítványt tett egyházi czélokra. Ily lelkes felügyelője van ime Vadosfa anyagyülekezetnek s filiáinak; méltó unokája ő az egykori ügybuzgó Szemerei Sándornak, méltó tagja a vallásosságáról s áldozatkészségéről ősidőktől fogva ismeretes Ajkay családnak. A derék felügyelőt áldja, boldogsága, éltesse a jó Isten sokáig!

— Felügyelő igtatás. A csomádi ev. anyaegyház világi felügyelője gosztonyi krencsi Gosztonyi Miklós, a boldogult elhunyt felügyelőnek jeles, s egyházasian gondolkodó fia, a pestmegyei ev. esperesség világi jegyzője, husvét második ünnepén igtatott be felügyelői állásába. A beigtató beszédet Zvarinyi János, helybeli ev. lelkész tartá Apost. cselekedetének 20 r. 28 versének szavaiból kiindulva. A kis templom zsufolásig megtelt érdek-

lődő közönséggel, s nem maradt köny nélkül szem, a mikor a felügyelő eskü letétele után az új felügyelő térdelve fogadta a lelkész áldását az oltár előtt. A beigtatói ünnepély hatását emelte még azon nem várt körülmény is, hogy a templomból kijövet, az egybegyült vének seregéből, egy előre lépve a lelkész udvarán, üdvözlő beszéddel fogadta az új felügyelőt. Meglepetést idézett elő mindenek előtt, hogy az agg presbyter tiszta magyarsággal beszélt, de különösen nagy hatást gyakorolt a mikor a népiesség egyszerű ugyan, de őszinte szavaival ecsetel: mily nyugott volt egyházunk 27 éven át, boldogult elhunyt felügyelőnk őrökődése alatt, mily nagy gyászt öltöttünk elvesztése miatt, s most ismét mily örömmel telik meg szívünk a midőn a boldogult elhunyt fiát van szerencsénk üdvözölni új felügyelőnknek. Sűrű könnyek peregték fiatal felügyelőnk szeméből, s a százakra menő jelenlevők zokogástól reszkető hanggal éljeneztek az üdvözlőt és az üdvözöltet! Az új felügyelő 20 frt. ajándékával megalapítá Csomádon a „magyar olvasó egyesületet“.

— Az abauj-szántói ev. gyülekezet f. é. ápril 19-én, most két éve leégett iskolája javára, díszes új iskolatermben sikerült táncmulatságot rendezett, mely a nevezett czélra 26 frt tiszta jövedelmet eredményezett.

— Gyászeset. A miskolci egyházban kegyes lelkületéről és hitbuzgó tevékenységéről áldoan ismert Arvai Teőreök Vilma urhölgy, az egyházi nőegylet elnöke, életének 65. évében f. évi ápril hó 24-én jobb létre szenderült, 26-án porhüvelyé eltakarított. A kiadott gyászjelentés következőleg jellemzi az elhunytat: „Család nélkül, egyház és rokonsaládjainak életsorsában meleg szívvel vett részt, vallásos mély hite s csodálatos szeretete áldozatkész jötevésben nyilatkozék mindvégig. Áldott legyen a nemes élet által megszentelt emléke!“

Legalkalmasabb Confirmatiói ajándék.

Most jelent meg!

Az én imáim.

Imák és elmélkedések protestáns gyermekek, sérdülő lányok és ifju hölgyek számára.

Irta

Br. Barkóczy-Dömök Antonia.

Ára füzve 1 frt. Váson kötésben 1 frt. 50 kr. Fekete bőr kötésben 2 frt. Chagrinbőr kötésben kapocscsal 2 frt 60 kr. Diszesebb kötések 3 frttól 5 frtig.

Ajánlom e tartalmilag igazán szép és szívhez szóló imakönyvet az igen t. lelkész urak pártfogásába. Nem kíméltem semmi költséget, hogy a könyv külső kiállítása is összhangban legyen annak tartalmával. — 10 egyszerre megrendelt példányra egy tiszteletpéldányt adok.

Tisztelettel

Kókai Lajos,
Budapesten, IV., Károlyuteza 1. sz.